EUROPESE
COMMISSIE

Straatsburg, 15.2.2022
SWD(2022) 31 final

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE

SAMENVATTING VAN HET EFFECTBEOORDELINGSVERSLAG

bij het

voorstel voor een
VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot vaststelling van het programma van de Unie voor beveiligde connectiviteit voor de periode 2023-2027

{COM(2022) 57 final} - {SEC(2022) 77 final} - {SWD(2022) 30 final}

Effectbeoordeling van het voorstel voor de realisatie van een EU-systeem in de ruimte voor wereldwijde beveiligde communicatie

A. Behoefte aan actie

Waarom? Wat is het probleem?

De megatrends van digitale hyperconnectiviteit en technologische transformatie leiden tot een ongekende toename van de vraag naar diensten die afhankelijk zijn van geavanceerde technologieën en waarmee de beveiliging, veiligheid en veerkracht worden verbeterd. Door het snel veranderende internationale systeem is wereldwijde satellietconnectiviteit een strategisch middel voor beveiliging en veiligheid geworden. Op EU-niveau neemt de overheidsbehoefte aan satellietcommunicatie toe. Ook de kwaliteitsbehoeften veranderen in de richting van beter beveiligde oplossingen, minder latentietijd en een wereldwijde dekking. Het belangrijkste probleem is derhalve een discrepantie tussen deze snel veranderende overheidsbehoeften en het gebrek aan beschikbare EU-oplossingen (zowel op nationaal als op Europees niveau) op het gebied van beveiligde, betrouwbare en diverse satellietcommunicatiediensten, met name die met het technologisch voordeel van middelhoge en lage omloopbanen. De toename van het hybride en cyberdreigingsniveau, de veranderende aard van de overheidsbehoefte aan satellietcommunicatie in de richting van lage latentietijd en wereldwijde dekking, alsook het gebrek aan het vermogen van de ruimtevaartactiva om aan die veranderende behoeften te voldoen, zijn belangrijke aanjagende factoren. Dit is vooral nadelig voor overheidsinstanties van de lidstaten, hetgeen gevolgen heeft voor de beveiliging en veiligheid van alle EU-burgers. Daarnaast heeft deze situatie rechtstreekse negatieve gevolgen voor het concurrentievermogen van de Europese ruimtevaartsector (inclusief de nieuwe ruimtevaartindustrie) en de digitale industrie. Op grotere schaal kan dit probleem de geloofwaardigheid van de EU en haar lidstaten als mondiale spelers op het gebied van veiligheid aantasten.

Wat is het doel van dit initiatief?

De algemene doelstelling is de soevereiniteit en veiligheid van de EU te waarborgen door meer veerkrachtige, mondiale, gegarandeerde en flexibele satellietcommunicatieoplossingen op basis van een technologische en industriële basis van de EU te bieden. Met het voorgestelde initiatief, dat is gebaseerd op EU-GOVSATCOM, EuroQCI en een strikte op diensten gerichte aanpak, kunnen, met name voor overheidsgebruikers, verschillende capaciteitstekorten worden opgevuld door beter beveiligde oplossingen, lage latentietijd en een grotere bandbreedte te bieden. Daartoe zal voor lage latentietijd en een grotere bandbreedte worden gezorgd door multiorbitaal materieel (met een lage en middelhoge omloopbaan, naast het bestaande geosynchrone materieel) in te zetten en de beveiliging door middel van kwantumcryptografie te versterken (EuroQCI). In 2023 zou kunnen worden begonnen met het ontwerp van het systeem en geleidelijke ontwikkeling en uitrol. Als de eerste nieuwe satellieten worden ingezet en gebruik wordt gemaakt van de bestaande capaciteit voor satellietcommunicatie kunnen tegen 2024-2025 de eerste diensten worden verleend en kan kwantumcryptografie in de omloopbaan worden getest. Met de volledige uitrol van de ruimteconstellatie met geïntegreerde kwantumcryptografie kan tegen 2027 volledige operationele capaciteit worden bereikt.

Wat is de meerwaarde van maatregelen op EU-niveau?

De doelstellingen van het voorgestelde initiatief kunnen door de lidstaten allen niet voldoende worden verwezenlijkt, aangezien de omvang en de mondiale dimensie van de veranderende behoeften en de daaraan verbonden kosten alleen op EU-niveau kunnen worden aangepakt. Optreden en coördinatie op EU-niveau zou dubbel werk in de Unie en de lidstaten voorkomen en zou synergieën tot stand brengen tussen bestaande en toekomstige capaciteiten, alsook tussen civiele, ruimtevaart- en veiligheidsgemeenschappen. Dit zou leiden tot een betere exploitatie van bestaande activa, en dus schaalvoordelen met zich meebrengen, tot betere beveiliging en meer veerkracht, met name door middel van kwantumcryptografie, tot betere geografische en ononderbroken dekking en tot de verlening van een grotere reeks flexibele diensten. Alle Europese burgers zouden op dezelfde manier rechtstreeks profiteren van de grotere operationele doeltreffendheid van het initiatief.

B. Oplossingen

Welke wetgevende en niet-wetgevende beleidsopties zijn overwogen? Heeft een bepaalde optie de voorkeur? Waarom?

De volgende beleidsopties zijn overwogen om het gebrek aan capaciteit voor de verlening van de nodige overheidsdiensten weg te werken en de doelstelling op de meest doeltreffende en efficiënte wijze te verwezenlijken. Ten eerste is overwogen of de EU deze beveiligde geaccrediteerde diensten van bestaande

oplossingen van de publieke of particuliere sector kon aankopen die momenteel beperkt zijn tot buitenlandse aanbieders (**optie 3 — niet-EU-constellatie**). Hoewel de satellietcommunicatiemarkt in de EU al goed ontwikkeld is, zijn er momenteel geen EU-aanbieders die aan alle toenemende en veranderende overheidsbehoeften kunnen voldoen. Het aankopen van diensten van particuliere partijen buiten de EU heeft vanuit het oogpunt van de veiligheid en open strategische autonomie niet de voorkeur. De EU moet daarom optreden om de verlening van deze diensten te waarborgen, ofwel door haar eigen systeem volledig te financieren en aan te kopen (**optie 1 — volledig in overheidshanden**), ofwel door een publiek-privaat partnerschap op te zetten (**optie 2 — in de vorm van een concessie**). De laatste optie werd beschouwd als de voorkeursoptie, waarin het juiste evenwicht werd gevonden tussen de veiligheids- en betrouwbaarheidsbehoeften van de EU-lidstaten en de financiële lasten in verband met de uitrol en de exploitatie van het systeem. Met deze optie zou de particuliere partner ook in staat worden gesteld aanvullende infrastructuurelementen uit te rollen om commerciële diensten te verlenen.

Wie steunt welke optie?

Uit de resultaten van de openbare raadpleging en de daarop volgende gerichte raadplegingen bleek het volgende:

- verschillende belanghebbenden uit de lidstaten hebben positieve feedback gegeven over de optie in de vorm van een publiek-privaat partnerschap, waarin wordt voorgebouwd op de integratie van de bestaande EU-GOVSATCOM-capaciteit en indicaties van nationale toezeggingen voor de ontwikkeling van aanvullende capaciteit voor satellietcommunicatie;
- de belanghebbenden uit de industrie, zowel de gevestigde industrie als de nieuwe ruimtevaartindustrie, gaven de voorkeur aan het model met een publiek-privaat partnerschap, aangezien dat de mogelijk biedt om aanvullende commerciële diensten te verlenen en daarin te investeren;
- exploitanten van constellaties van buiten de EU steunden optie 3, waarbij de Unie diensten van hun systemen zou betrekken.

C. Effecten van de voorkeursoptie

Wat zijn de voordelen van de voorkeursoptie (als er een voorkeursoptie is; zo niet, wat zijn de voordelen van de belangrijkste opties)?

Met de voorkeursoptie kan de EU tegen lagere kosten een beveiligd connectiviteitssysteem in de ruimte verkrijgen, aangezien de Unie de kosten voor het ontwerp, de ontwikkeling en de uitrol deelt met de particuliere exploitant. De betrokkenheid van de particuliere sector levert nog meer voordelen op: door mededinging tijdens het gunningsproces worden innovatieve oplossingen mogelijk gemaakt en wordt het concurrentievermogen van de EU-industrie versterkt. Bovendien zullen de concessiehouder(s) het systeem exploiteren voor commerciële diensten, waardoor extra voordelen ontstaan voor de downstreamsector. De ontwikkeling van een nieuw systeem zou een aanzienlijke bijdrage leveren aan de industriële economie van de EU (zowel voor particuliere partijen in de upstream- als in de downstreamsectoren), waarmee extra banen worden geschapen en wordt bijgedragen aan de bruto toegevoegde waarde van de Europese ruimtevaartindustrie. Burgers zouden profiteren van de technologische voordelen en de betrouwbaarheid van de satellietcommunicatie. De sociale voetafdruk van satellietcommunicatiediensten kan verder reiken dan de overheidscontext en het mogelijk maken de digitale kloof te dichten door breedband in momenteel niet-verbonden gebieden aan te bieden.

Wat zijn de kosten van de voorkeursoptie (als er een voorkeursoptie is; zo niet, wat zijn de voordelen van de belangrijkste opties)?

Een ruwe schatting van de totale kosten van de infrastructuur is 6 miljard EUR. De blending van de middelen in de vorm van een publiek-privaat partnerschap (PPP) kan als volgt worden gestructureerd: 4 miljard EUR van de publieke sector (EU en lidstaten) en 2 miljard EUR van de particuliere sector.

Wat zijn de gevolgen voor bedrijven, kleine, middelgrote en micro-ondernemingen?

(Nieuwe) ruimtevaartindustrie: innovatie bevorderen op het gebied van ruimtevaarttechnologieën upstream, lanceersystemen en downstreamtoepassingen, waarmee deze bedrijven in staat worden gesteld hun mondiale concurrentievermogen te vergroten. Digitale sector: de exploitatie van een dergelijk systeem zal de telecommunicatie-exploitanten in staat stellen te profiteren van de toegenomen capaciteit en betrouwbare en veilige diensten. Daarnaast zullen retaildiensten dankzij de commerciële dimensie meer klanten in de hele EU kunnen bereiken. Alle andere bedrijven zullen profiteren de van veilige en betrouwbare verbindingen, waardoor zij nieuwe diensten kunnen aanbieden die minder kwetsbaar zijn voor cyberdreigingen en verstoringen van de dienstverlening.

Zijn er significante gevolgen voor de nationale begrotingen en overheden?

De voorkeursoptie heeft geen significante gevolgen zijn voor de nationale begrotingen en overheden. De overheidsgebruikers zouden hun apparatuur moeten aanpassen om van de dienst te kunnen profiteren. Hiervoor zijn echter geen aanzienlijke investeringen nodig.

Zijn er andere significante gevolgen?

De voorkeursoptie zou een positief effect hebben op het wereldwijde concurrentievermogen van de Europese ruimtevaartindustrie, met name op het gebied van operaties met multiorbitale en multisatellietconstellaties. Bovendien kan de EU, doordat zij in de voorkeursoptie controle heeft over het systeem, ervoor zorgen dat het op een duurzame wijze en overeenkomstig de bestaande normen inzake de bescherming van de ruimte wordt ontworpen en geëxploiteerd.

D. Evaluatie

Wanneer wordt dit beleid geëvalueerd?

Het systeem moet om de vier jaar worden geëvalueerd op basis van specifieke KPI's met betrekking tot het vermogen van het systeem om te een antwoord te bieden op de capaciteitstekorten voor de gebruikersbehoeften van overheden, gegarandeerde en ononderbroken toegang tot beveiligde satellietcommunicatieoplossingen te bieden, en voor een passende mate van onafhankelijkheid van derde landen te zorgen.